

tidligere betegnelsen *glandula parotis* er nå erstattet av *glandula parotidea*, og papillen over utførselsgangen betegnes *papilla ductus parotidei*. *Collum dentis* er helt foreldet, det skal

nå være *cervix dentis*. *Cavum dentis* eller «pulpa cavum» er blitt erstattet med *cavitas dentis*, som igjen er oppdelt i *cavitas coronae dentis* og *cavitas radialis dentis*.

Kilde: Sewerin I, Alexandersen V. *Ændringer i den anatomiske nomenklatur. Tandlægebladet* 2002; 106: 298-302.

SPØR NIOM

Arne Hensten-Pettersen, Nils Roar Gjerdet og Tore Morken:

Allergi overfor dentale materialer

Den andre artikkelen i de fire nordiske tannlegetidsskriftenes serie under vignetten «Spør NIOM» omhandler allergier overfor dentale materialer. Artiklene produseres av Nordisk Institutt for Odontologisk Materialforskning, NIOM, som forsker, tester og sertifiserer dentale materialer. Leserne er velkomne til å stille spørsmål til spalten. Spørsmålene vil bli valgt ut og besvart i den rekkefølge NIOM bestemmer.

Spørsmål

Pasienten min kommer fra hudlege med resultater som viser at hun ved hudtesting (epikutantest/patchtest) reagerer på monomerene HEMA og TEGDMA, samt gullforbindelser. Hvilke implikasjoner har dette for videre tannbehandling?

Svar

Generelt

Kliniske tilstander som eksem eller andre inflammatoriske tilstander på huden kan ha forskjellige årsaker. For å belyse immunologisk medierte reaksjoner på huden, benyttes hudtester

ved mistanke om type IV reaksjoner (forsinket; fordrøyd) hypersensitivitetsreaksjon. Hudtestene utføres vanligvis ved at pasienten eksponeres for enkeltsubstanser i *ikke-irriterende* konsentrasjoner som legges under okkluderende forhold på huden i 48 timer. Reaksjonene avleses ett døgn etter at substansene er fjernet. For gullsalter benytter noen senere avlesningsstider (fem døgn etter fjerning av substansene). Avlesningstidspunktene kan variere noe fra en hudklinikk til en annen.

En positiv hudtest indikerer at testsubstansen kan utløse immunologisk betingede reaksjoner hos pasienten. Dette blir vurdert i samband med pasientens aktuelle sykehistorie, eksponering til de aktuelle haptene (allergene) for å se om det har relevans til aktuell sykdom. En positiv hudtest kan være utslag av tidligere eksponering, som ikke lenger er relevant for den kliniske tilstanden.

Den samme problemstillingen har vi ved inflammatoriske forandringer i munnslimhinnen, som for eksempel lichenoid reaksjon topografisk relatert til en restaurering. Den inflammatoriske reaksjonen kan være et resultat av lokal mekanisk, fysisk eller kjemisk irritasjon. Klinisk og histologisk kan dette være vanskelig å differensiere fra en immunologisk mediert inflammatorisk reaksjon.

I mangel av gode metoder for tilsvarende oral mucosa testing (epimucosa-test), benytter man testing på hud, også for reaksjoner som opptrer på mucosa. Tanken er at immunologiske reaksjoner

ikke er avgrenset til hud, men kan opp-
tre på alle kroppens overflater.

Spesielt

Monomeren HEMA finnes i de fleste bondingmaterialer og er også vanlig brukt i andre lysherdende materialer, som glassionomerer og kompomerer. TEGDMA finnes i resinbaserte plastfyllingsmaterialer, fissurforseglingsmaterialer og fasadematerialer til krone/bro konstruksjoner.

Tannbehandling hos denne pasienten som kan reagere immunologisk på HEMA og TEGDMA krever spesiell oppmerksomhet på materialsammensetningen. Hvis disse komponentene finnes i utgangsmaterialet, kan de kan lekke ut av det ferdig herdede materialet.

Sammensetningen skal være tilgjengelig i produktdatablad eller i bruksanvisningen til materialet. Ved usikre eller manglende detaljer om sammensetningen, bør man unngå å benytte plastbaserte materialer og andre materialtyper som er lysherdende, inntil det er avklart. Det gjelder også bruk av akrylfasader på krone/bro-konstruksjoner. Fabrikanten eller importøren skal være i stand til å gi en fullstendig varedeklarasjon for slike spesielle kasus.

Allergi mot gull har fått mye oppmerksomhet i medisinsk og odontologisk litteratur i løpet av det siste tiåret, men den kliniske relevansen ved epikutantesting med gullforbindelser er langt fra klarlagt. Det er hevdet at rutinetesting med gullforbindelser har begrenset klinisk nytteverdi. Studier har

Forfattere:

Arne Hensten-Pettersen, instituttssjef, dr. odont. NIOM

Nils Roar Gjerdet, professor, dr. odont. Institutt for Biomaterialer, Det odontologiske fakultet, Universitetet i Bergen

Tore Morken, overlege, dr. med. Hudavdelingen, Haukeland Sykehus, Bergen

▶ vist at en stor del av pasientene med positiv testreaksjon har normale slimhinner rundt dentale gullkonstruksjoner og normal hud under gullsmykker. Den positive gullreaksjon er likevel reelt immunologisk. Man kan dermed ikke være sikker på om det er trygt å sette inn gullkonstruksjoner senere. Et førevar-råd blir derfor at man bør unngå å sette inn gullkonstruksjoner hos denne

pasienten. Alternativene kan være helkeramiske konstruksjoner eller titan.

Epikutantesting med dental screeningserie bør kun gjøres ved klinisk begrunnet mistanke om hud- eller munnslimhinnereaksjoner på dentale materialer. Generelt vil utredning av mulige reaksjoner på gull-legeringer kreve et nært samarbeid mellom tannlege og hudlege.

Referanser

Gjerdet NR, Bergmann M, Hensten-Pettersen A. Bivirkninger av dentale materialer – et problem for pasienten eller personellet? Felles nordisk temanummer. *Nor Tannlegefor Tid* 1999; 109: 58-62.

Nøkkelord: Allergi; Hud; Materiale, odontologisk; NIOM.

Adresse: NIOM, postboks 70, 1305 Haslum.
E-post: niom@niom.no

Flug Flight		nach to
● ●	LG 302	LUXEMBURG
● ●	AZ 419	TURIN
● ●	LH 1122	NEAPEL
● ●	LH 1906	MADRID

Diners Club kortet – et *praktisk* reisefølge

Med et Diners Club kort i hånden har du tilgang til en rekke tjenester som kan hjelpe deg på reisen.

- Du får en av markedets beste reise-, assistanse og ulykkesforsikringer
- Du får tilgang til 80 Diners Club lounges
- Du har ingen øvre kjøpsgrense.
- Du har mulighet for kontantuttak i NOK og valuta.
- Du har inntil 50 dagers rentefri betalingsutsettelse
- Over 37.000 brukersteder i Norge og over 6,5 millioner i verden er tilgjengelige for deg.

Søknadsskjema og annen nyttig informasjon finner du under «medlemstilbud» på www.tannlegeforeningen.no

a part of your personality